

THE BULLSHIT PARADOX

door
Angéla Kortleven

TAXI

HAIRDRESSER

tattooshop

CAREER COACH

LON

Inleiding

Bij het bezoeken van de Regenboogbuurt in Almere op Google Maps en later in het echt, viel mij een ding meteen op. Wat een hoop bedrijven aan huis er in de wijk gevestigd waren. Met name in de dienstensector gericht op het individu. Coaches, kappers, salons. Bekend bij ingewijden maar verder slecht zichtbaar. Niet het eerste waar je aan denkt bij een vinewijk, ontworpen als monotone woonbuurt. Werken gebeurt toch in de naastliggende stad? Of zelfs verder van huis?

Nu we net als in de jaren 90 met een grote woningbouwopgave zitten, komt dezelfde vraag weer naar boven. Hoe gaan we met wonen en werken om? Met de huidige ontwikkeling van het thuiswerken en de grootschalige technologisering vraagt dit om nieuwe perspectieven. We zitten momenteel midden in een technologische revolutie. In 2025 zou de helft van onze banen vervangen zijn door machines en computers. Vele banen worden al vervangen, maar toch groeit de arbeidsmarkt. Conclusie? Het ontstaan en de instandhouding van nutteloze banen. "Bullshit Jobs", volgens antropoloog David Graeber. Geïnspireerd door zijn onderzoek en statements ben ik gedoken in de geschiedenis van werk, de betekenis van werk, en het ontstaan van de Bullshit Jobs.

Momenteel zitten we midden in de zoektocht naar betekenis. Dit verklaart de aanwezigheid van de vele life- en careercoaches in onze huidige maatschappij. Dit roept de vraag op: "Wat als iedereen zijn passie volgt en betekenis vindt in werk, hoe ziet de toekomst er dan uit?". Kijken in de toekomst is koffiedik kijken. Temeer aangezien 'betekenis' voor iedereen in iets anders zit. Wel is het interessant om de shift van 'bullshit economie' naar 'economie van betekenis' te projecteren op de Regenboogbuurt in Almere. De gemeente wil hier graag kleine bedrijven aantrekken en de vraag is, hoe gaat dit er dan in de toekomst uitzien? Dit project geeft geen uitvoerbaar ontwerp. Dit project geeft ook geen concrete toekomstvisie van het werkend leven. Dit project is een kritische spiegel van huidige ontwikkelingen en verkent wat we kunnen leren van de vinewijk in de context van de huidige woningbouwopgave.

The History of Work

De mens is sinds ons bestaan altijd aan het werk geweest. Waarbij dit werken langzaam verschoof van overleven naar betaalde arbeid, in geld of in een wederdienst. Door de geschiedenis heen heeft dit 'werken' in de westerse samenleving steeds opnieuw een andere betekenis gekregen. In de prehistorie werkten jagers en verzamelaars om te kunnen overleven in de natuur en begonnen de boeren met de eerste vorm van handel. Later in de middeleeuwen werkten boeren als horigen op het land van een kasteelheer in ruil voor bescherming tegen de vijand. In kloosters werkte men om het pad naar verlossing te vinden. Ook ontstonden in de middeleeuwen gilden die zich bezighielden met het overbrengen van kennis in een beroep zoals schutter of schilder. Zij kwamen op voor de belangen van hun leden en reguleerden de markt door de prijzen vast te stellen om concurrentie te voorkomen.

In de renaissance ontstond het handelskapitalisme, gericht op het behalen van winst.

Wat leidde tot de grote industrialisatie van de economie tussen 1760 en 1914.

Sterke specialisatie van werkzaamheden leidde tot het ontstaan van de bureaucratie en de kantoorbaan is geboren.

Na de Tweede Wereldoorlog is werk voor veel mensen een baken van zekerheid. Met de opkomst van de computertechnologie in de jaren 80 wordt dit gevoel ontwricht en verliezen veel mensen hun baan, maar er komen er ook een hoop bij in de technologiesector. In de jaren 90 maakt de aandelenmarkt een enorme groei door, geld maakt geld. Er werd op grote schaal geïnvesteerd in onder andere het internet waardoor de digitale revolutie in versnelling kwam. Met de automatisering van een hoop werkzaamheden zou de mens minder uren in zijn cubicle door hoeven brengen, maar het tegengestelde is waar. We werken vaak nog steeds 40 uur per week in beroepen waarvan we zelf soms het bestaan niet kunnen onderbouwen. Zoals administratief medewerkers, consultants, telemarketiers en bedrijfsjuristen. Ook wel 'Bullshit Jobs' volgens antropoloog David Graeber. Met de voorspelling dat in 2025 de helft van onze werkzaamheden door machines vervangen zijn, moeten we opnieuw nadenken over de betekenis van werk.

NARRATIVE

The technological unemployed

In 2025 werd ik ontslagen op mijn werk. Ik ben 15 jaar lang vertaler geweest, deze baan werd samen met vele andere beroepen geautomatiseerd.

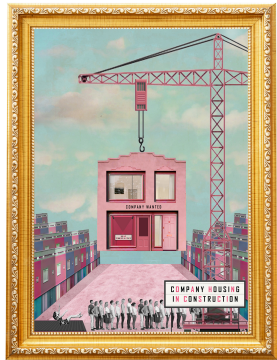
Een nieuwe baan in de tech-georiënteerde stad zat er voor mij niet in, hiervoor zou ik mij moeten omscholen en daar heb ik echt geen zin meer in. Het is altijd al een droom geweest om een eigen bedrijfje te starten. Een werkruimte in de stad kon ik niet betalen en mijn eigen woning in de binnenstad was te klein om vanuit te werken. Zo belandde ik noodgedwongen in de Regenboogbuurt. Een vinex-wijk in Almere die graag kleine bedrijven wilde aantrekken. Maar wat wilde ik eigenlijk gaan doen met mijn bedrijf en hoe gaf ik betekenis aan mijn nieuwe werk? Met deze vraag klopte ik aan bij een van de vele coaches in de wijk.

In de jaren daarna volgden meer technologisch werklozen mijn pad en kwam er een stroom van mensen die naar de buitenwijken verhuisden. De gemeente Almere speelde hierop in door te verdichten en werkwoningen te bouwen op de wig.

Meanwhile at the bullshit office

Mijn werk als brandmanager geeft mij al jaren niet meer de voldoening die het mij ooit gaf. Al snel kwam ik erachter dat urenlang telefoneren, werk doorschuiven en mails uitwisselen niet veel effect hadden op de productiviteit van mijn team. Maar ach, het was een prima baan met nog beter salaris.

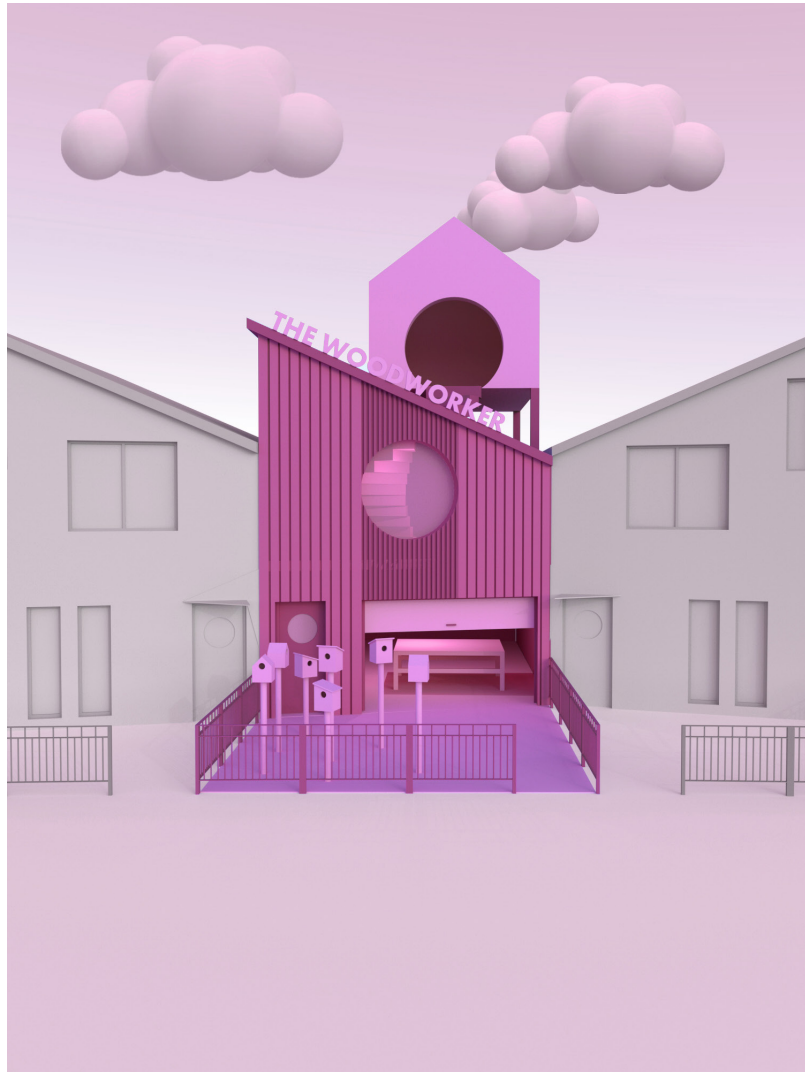
In 2030 werden er als gevolg van de groter wordende werkloosheid veel protesten gevoerd om het UBI (Universeel Basis Inkomen) in te voeren. Veel technologisch werklozen die geen baan meer konden vinden, wilden een basisinkomen om vanuit een zekere positie te kunnen werken aan hun toekomst. Ik sloot mij met velen anderen met een bullshit baan, aan bij deze protesten. Na 5 jaar aan protest en de kanteling naar een dominant links kabinet in 2033, werd in 2035 het basisloon de norm. Ik heb nu eindelijk ruimte om te stoppen met mijn nutteloze kantoorbaan en het zelfvoorzienend bestaan op te bouwen waar ik al zo lang van droomde.

The Career Coach

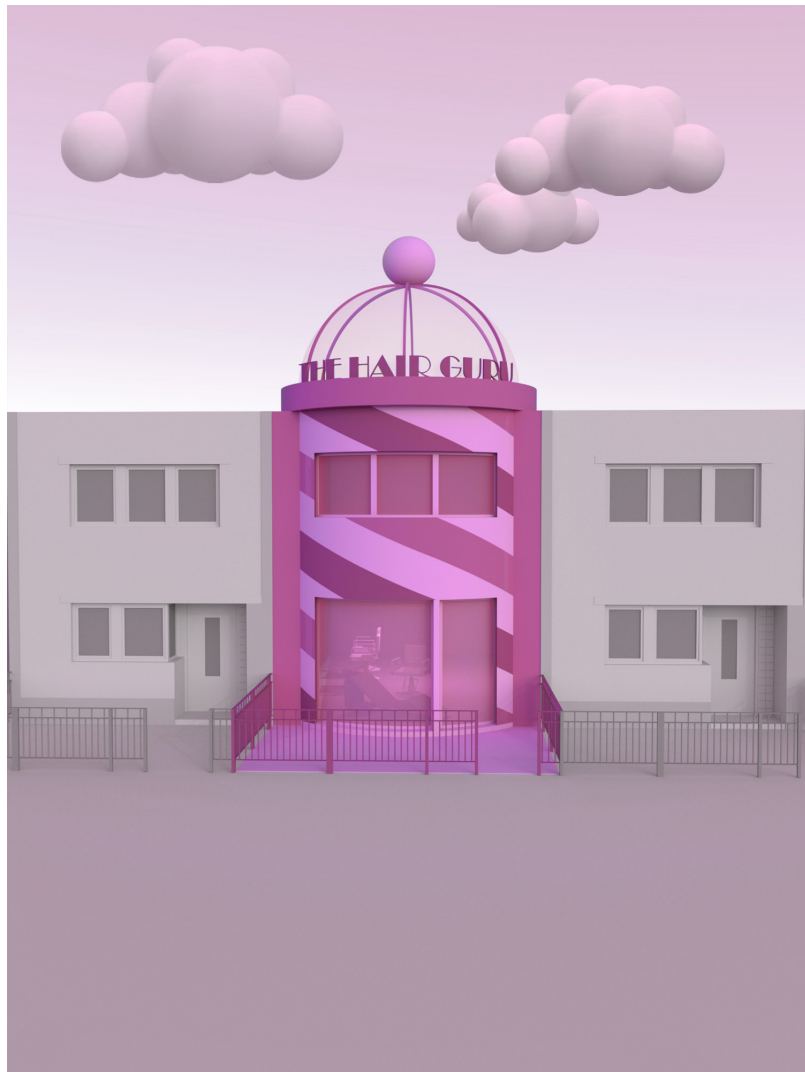
Met de stroom aan mensen die naar de Regenboogbuurt verhuizen en de ingang van het basisloon, krijgen de coaches in de wijk het steeds drukker. Mensen zoeken massaal betekenis in werk en leven: hun passie. Buurtbewoners worden geïnspireerd om hun dromen na te jagen. Met lege leuzen zoals 'Fuel your passion' en 'Do what you like, like what you do'. Met inspiratiesessies. En met de overtuiging dat je alles kan doen, als je het maar wilt. Geïnspireerd op middeleeuwse gilden, ontstaat er een nieuw soort gilde in de wijk. Je leert hier geen specifieke vaardigheden - dit doe je wel via het internet - maar wat je passie is, hoe je betekenis vindt in je werk en waar je materialen en ervaringen deelt met je medebuurtbewoners.

Zo ontstaat er een buurt waar bewoners zich afzetten tegen de technologische ontwikkeling in de stad en hun 'nutteloze banen'. Ze vinden betekenis in verschillende dienstverlenende beroepen. Beroepen die ze bijvoorbeeld dichtbij de natuur brengen. Beroepen die bijdragen aan een circulaire economie. Beroepen waarbij lokale productie voorop staat. Waar dertig jaar geleden de grasmat en glanzende auto het statussymbool waren, is dat nu het uitoefenen van je passie. Dat mag gezien worden ook. Maar: schoonheid is in het oog van de aanschouwer. Betekenis voor de één is misschien bullshit voor de ander. Zo ontstaat er een bont contrast van individuele uitingen. Als iedereen zingeving gevonden heeft, zijn we dan zinvol bezig? Dat is de bullshit paradox.

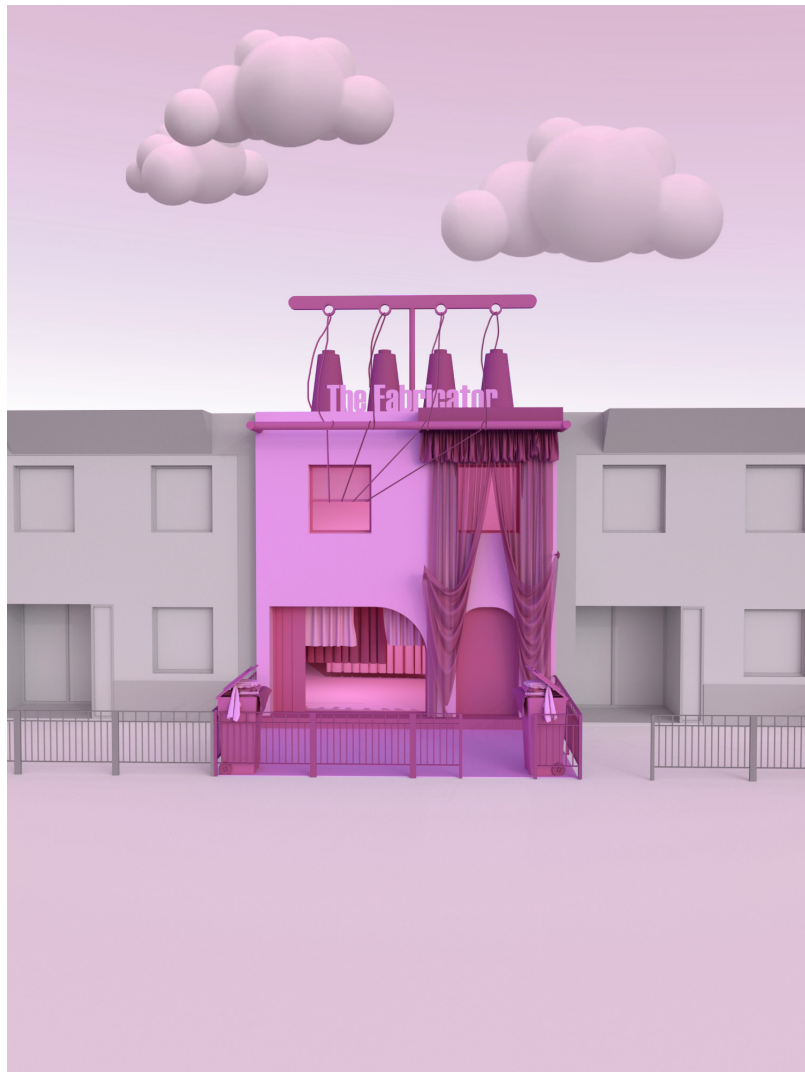
The Wood Worker

Nu in 2050 door algoritmes de laatste interieurmode wordt bepaald en machines hier automatisch op anticiperen, kunnen meubels nog sneller geproduceerd kunnen worden en is stijlvol wonen voor iedereen met een basisinkomen toegankelijk. Hierdoor groeit bij een grote groep mensen het verlangen naar authenticiteit en handgemaakte producten. De houtbewerker van de toekomst is zich erg bewust van de afnemende biodiversiteit en wil iets bijdragen. Vogelhuisjes zijn zijn/haar roeping. Niet zomaar vogelhuisjes, speciaal ontworpen voor de vogelsoort naar keuze en passend bij jouw woning en interieur. De vogels zelf vinden het vooral jammer van al die bomen die ervoor gekapt worden.

The Hair Guru

Omdat er dankzij het basisloon meer tijd is om in jezelf te steken, is het bijhouden van je kapsel belangrijker dan ooit. Om bij te kunnen benen met de laatste haartrends, worden in de stad op grote snelheid kapsels aangemeten door middel van AI. In de buitenwijk vind een tegenbeweging plaats, hier kun je namelijk terecht bij ware Hair Guru's die het babbeltje bij de kapper naar een heel ander level brengen. Dat kopje koffie dat je momenteel wordt aangeboden is in 2050 niet meer genoeg. De werkmethode van de Hair Guru gaat uit van de kwaliteiten uit jezelf en de natuurlijke eigenschappen van je haar. Na een diep gesprek over je wensen in de therapieruimte en een grondig onderzoek naar de eigenschappen van jouw haardos in het lab, wordt je met veel aandacht onder handen genomen in de salon.

The Fabricator

Grote modeketens hebben hun kleding weten te verduurzamen door 100% gerecyclede materialen zoals rPET (gerecyclede plastics) te gebruiken. Dit maakt echter niet dat onze drang om te consumeren wordt gestild en kleding langer dan een jaar willen dragen. Genoeg werk dus voor de creatieveling die graag iets bijdraagt aan de circulaire samenleving. 'Oude' kleding belandt bij de Fabricator in de verzamelkiko waarna deze in het atelier gere- en upcycled worden tot unieke modestukken. Terwijl je een nieuwe fluwelen aanwinst aan het afrekenen bent met je halve maandsalaris, spoelt je wasmachine thuis de microplastics weg uit je garderobe.

The Micro Flower Farmer

Dat hippe plukboekje op jouw eetkamertafel mag dan wel heel natuurlijk ogen, de kans is groot dat de bloemen bespoten zijn met gif om insecten weg te houden. In 2050 zijn bloemen en planten meer dan alleen een trend. Nu een hoop inheemse soorten verdwenen zijn, is dat bosje bloemen erg belangrijk om onze connectie met de natuur te waarborgen. De microkweker probeert met een pluktuin vol onbespoten Wilde Ridderspoor, Roggelelies en Duifkruid bij te dragen aan de biodiversiteit een stukje inheemse nostalgie je woning in te brengen.

The Holy Brewer

Die suffe kantoorbaan is dan misschien verleden tijd, de bijbehorende koffieverlaving hebben velen niet achter zich kunnen laten. Ook bij het uitoefenen van je passie vanuit je bedrijf aan huis horen de nodige bakkies pleur. Door het veranderende klimaat mislukken echter steeds meer koffieogsten en is koffie een schaars goed geworden. Ware pioniers met groene vingers nemen het heft in eigen handen en beginnen een koffiebar aan huis met zelfgegroeide koffie. Deze plekken ontwikkelen zich, ondanks de erg hoge prijs voor een vegan cappuccino, tot heilige tempels in de wijk. Waar bewoners en ondernemers elkaar ontmoeten, om samen terug te denken aan die goede tijden bij de kantoor koffieautomaat.

The Designer Dog Therapist

Het hebben van een basisinkomen en een bedrijf aan huis is voor dierenliefhebbers de ideale situatie. Naast meer aandacht voor jezelf, is er ook meer tijd over voor het opvoeden van een huisdier. De designer hond, kruising tussen twee rassen, is populairder dan ooit. Omdat het fokken puur gericht is op het uiterlijk van het dier, ontstaan er nogal wat honden met gedrag- en gezondheidsproblemen. Gelukkig speelt de technologie hier op in en kan je Double Doodle middels een chip en speciale halsband moeiteloos met je communiceren. Een therapieessie op zijn tijd blijkt een MUST. Hiervoor kan je terecht bij de Designer Dog Therapist waar je hond kan ontspannen en leert om te gaan met zijn gebreken.

The VINEX Hotel

Boutique hotels met dure designmeubels en slapen in oude schoolbussen is zo 2020. Wil je ontsnappen uit de steeds meer druk bevolkte stad, ben je Alexa en Google Home zat en snak je naar wat ouderwetse huiselijkheid? Dan stap je in plaats van in het vliegtuig in de zelfrijdende deeltaxi naar de vinexwijk. De vele authentieke winkeltjes en restaurantjes vormen de ideale vakantiebestemming en de natuurparken liggen om de hoek. In het VINEX Hotel snuif je de huiselijke nostalgie op die je doet denken aan een bezoek aan opa en oma. De eigenaren staan de popelen om je in de watten te leggen!

